

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสถานศึกษาต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการรับการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกจากหน่วยงานต่าง ๆ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดในมาตรา 43 รัฐจะต้องจัดการศึกษาให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในหมวด 6 มาตราที่ 47 – 51 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 18 -19) ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ส่วนระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นอกจากนี้ ยังกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก อีกทั้งให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรมมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียม เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากรคณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติม ในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใด ไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะและการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

การประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกหนึ่งที่มีความสำคัญของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการตรวจสอบรายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 การประเมินผลที่ดีต้องสามารถบ่งบอกถึงผลการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง บ่งบอกถึงความมั่นใจ และพึงพอใจของโรงเรียนและชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และเป็นที่ยอมรับของบุคลากร ในชุมชนและสาธารณชนทั่วไป ดังนั้น ผลที่ได้จากการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างบรรลุผล สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนได้รับการประเมินผล โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
2. เพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน
3. เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของการจัดการศึกษาแต่ละระดับและรายงานผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ

ฉะนั้น สถานศึกษาต้องพัฒนาการจัดการศึกษาของตน และแสดงภาวะความรับผิดชอบให้ประจักษ์แจ้งแก่สังคมว่าสถานศึกษามีประสิทธิผลใน 2 ประเด็นหลัก (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, 2544 : 3) ต่อไปนี้

1. ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง
2. สถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานอย่างแท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอก เป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการ ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2543 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 68)

มาตรฐานการศึกษาทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีความสามารถตามศักยภาพและมีความสุข

2. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ เน้นในด้านกระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่ และชุมชน

มาตรฐานการศึกษาทั้ง 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเป็นทิศทางให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพและมีความพร้อม ได้มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้นและเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ในระยะต่อไป

ในช่วง 5 ปีแรก หรือรอบแรกของการประเมินสถานศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ได้กำหนดมาตรฐานเพียง 14 มาตรฐาน 68 ตัวบ่งชี้ เพื่อใช้ในการประเมินภายนอก

จากรายงานการประชุมครั้งที่ 3/2547 และครั้งที่ 4/2547 ของคณะกรรมการบริหารสถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ได้พิจารณาการปรับระบบและหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเห็นว่าการประเมินตามมาตรฐาน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ นั้น การประเมินในระดับตัวบ่งชี้ผู้ประเมินต้องใช้วินัยสูงมาก จึงมีมติให้ปรับปรุงตัวบ่งชี้ในทุกมาตรฐานให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้นโดยมีการศึกษาและยกร่างจากข้อมูลการตอบแบบพิจารณาตัวบ่งชี้ของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีประสบการณ์และชำนาญการในการวัดผลกลุ่มผู้ตรวจอ่านรายงาน และกลุ่มผู้ประเมินของหน่วยประเมิน ประกอบกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานต่าง ๆ

การปรับปรุงสาระการประเมินคุณภาพภายนอกนี้ ให้คงมาตรฐานการศึกษาสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก 14 มาตรฐานเหมือนเดิม ให้มีการประเมินทั้ง 3 มิติ คือ ความตระหนัก (Awareness) การปฏิบัติ (Attempt) และผลสำเร็จ (Achievement) เฉพาะในมาตรฐานด้านผู้เรียนโดยประเมินความตระหนักและการปฏิบัติในระดับมาตรฐานส่วนการประเมินผลสำเร็จให้ประเมินระดับตัวบ่งชี้และมาตรฐาน สำหรับมาตรฐานด้านผู้บริหารและครูให้ประเมินเฉพาะผลสำเร็จทั้งในระดับตัวบ่งชี้และมาตรฐาน

การปรับปรุงตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานเน้นความเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น โดยใช้ตัวบ่งชี้เชิงปริมาณหรือมีนิยามเชิงปฏิบัติการและกำหนดเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพทั้งระดับตัวบ่งชี้และระดับมาตรฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 (2546 : 53 - 54) ได้รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติของผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3, 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2545 ดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินความสามารถทางด้านภาษาไทยและคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และผลการประเมินความสามารถทางด้านภาษาไทย คณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนรวม

2. เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ ระดับโรงเรียนระหว่างปีการศึกษา 2544 และ 2545 พบว่า โรงเรียนส่วนมากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลง

จากผลการประเมินคุณภาพที่ปรากฏ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กำลังมีปัญหาในการเรียนวิชาพื้นฐานอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไปยังการศึกษาในระดับชั้นที่สูงขึ้นไป

ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ปีการศึกษา 2546 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ปรากฏผลดังนี้

1. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทำการประเมิน 3 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ พบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 12.81 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 42.71

2. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำการประเมิน 4 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษและวิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 15.14 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.55

3. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำการประเมิน 5 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 15.99 จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.98

จากการประเมินดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นักเรียนแต่ละระดับชั้นมีผลการประเมินเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ในวิชาที่ประเมิน ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีผลต่อมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการประเมินคุณภาพการศึกษา ทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนบ้านหนองยาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ

จังหวัดสุโขทัย ซึ่งประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 16 - 18 มิถุนายน 2547 สรุปได้ ดังนี้

ผลการประเมินด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในเกือบทุกรายวิชาและยังขาดทักษะในการอ่านและการค้นคว้าด้วยตนเอง แต่ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม คือ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีสัมมาคารวะและมีความเสียสละ ส่วนผลการประเมินด้านครู พบว่า การจัดทำแผนการสอนไม่ครอบคลุมในทุกรายวิชา ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนขาดการเตรียมการและวางแผนที่ดี ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ยังไม่หลากหลาย เนื่องจากจำนวนครูมีน้อย แต่ครูผู้สอนก็รู้เป้าหมายการจัดการศึกษาและเป้าหมายของหลักสูตรในส่วนผลการประเมินด้านผู้บริหาร พบว่า สถานศึกษามีการบริหารโดยผู้บริหาร ครู ชุมชน ผู้เรียน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา มีกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารมีความเสียสละ อุทิศตนในการทำงาน และมีความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน แต่การบริหารกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนให้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการเชื่อมโยงสาระความรู้และทักษะต่าง ๆ ยังมีน้อย และยังขาดแคลนสื่อเทคโนโลยีที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้

จากรายงานดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษายังมีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งในด้านของผู้เรียน ครูผู้สอนและผู้บริหาร เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำและผลการประเมินระดับชาติก็อยู่ในระดับต่ำด้วย ขาดการเตรียมการและการวางแผนการสอนที่ดีและสถานศึกษาขาดแคลนสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

นอกจากนี้ การปฏิรูปการศึกษายังส่งผลกระทบให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ยังไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตน ซึ่งมีส่วนทำให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเกิดอุปสรรคปัญหาด้วยเช่นกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย เพื่อให้ทราบสภาพปัญหาในการดำเนินการและนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา อีกทั้ง ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้น่าจะมีประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษามีคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามตำแหน่งงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ภายใต้ขอบเขตของมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ดังนี้

1.1	คุณภาพมาตรฐานด้านผู้บริหาร	จำนวน 5	มาตรฐาน 22	ตัวบ่งชี้
1.2	คุณภาพมาตรฐานด้านครู	จำนวน 2	มาตรฐาน 16	ตัวบ่งชี้
1.3	คุณภาพมาตรฐานด้านผู้เรียน	จำนวน 7	มาตรฐาน 30	ตัวบ่งชี้

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้วิจัยนี้จำนวนทั้งสิ้น 442 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 40 คน ครูผู้สอนจำนวน 402 คน ในสถานศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย จากจำนวน 40 สถานศึกษา

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 236 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 36 คน และครูผู้สอนจำนวน 200 คน โดยใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane) และใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก (ยูทพงษ์ กัยวรรณ, 2543)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ตามตำแหน่งงาน วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ดังนี้

3.1.1 ตำแหน่งงาน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1.2 ครูผู้สอน

3.1.2 วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1.2.1 ปริญญาตรี

3.1.2.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1.3.1 ประสบการณ์ตั้งแต่ 1 – 10 ปี

3.1.3.2 ประสบการณ์ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทั้ง 3 ด้าน คือ

3.2.1 คุณภาพมาตรฐานด้านผู้บริหาร

3.2.2 คุณภาพมาตรฐานด้านครู

3.2.3 คุณภาพมาตรฐานด้านผู้เรียน

สมมุติฐานการวิจัย

ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย แตกต่างกันตามตำแหน่งงาน วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ และมั่นใจได้ว่าการศึกษาได้ให้ในสิ่งที่ผู้เรียนและสังคมต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม อีกทั้งยังเป็นไปตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ได้กำหนดไว้

การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

การประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพสถานศึกษา หมายถึง การประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ข้อบกพร่องที่เกิดจากการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

องค์กรภายนอก หมายถึง คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายนอกที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดทำกรเรียนการสอนขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ระดับชั้นก่อนประถมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษา และระดับชั้นมัธยมศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาแล้ว

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาแล้ว

ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนที่จัดทำกรเรียนการสอน
ชั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ
จังหวัดสุโขทัย ที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษาแล้ว

วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดทางการศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากร
คือ ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้สอนทั้งในโรงเรียนเดิมและโรงเรียนในปัจจุบัน

ทักษะ หมายถึง การรับรู้สภาพปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับแก้ไขปัญหาการประกันคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอคีรีมาศ
จังหวัดสุโขทัย